

խօսութիւններով ստորագրեր են հարուստներու տղոցը տգիտութիւնները, եւ զանազան հնարքներ առաջարկեր են ի զօրժ ղնելու. որոց մէկն այ այս է որ փոխանակ պէսպէս նորելու խաղերու եւ իտալական եղանակներու, տըղայոց ազգային անզղիական խաղեր ու երգեր սովորեցնեն:

Մեր ազգին մէջ որ շատ զանգատողներ կան, մանաւանդ տեղ տեղ, քէ այժմու եկեղեցականները խիստ կարօտ են ուսման եւ կրթութեան, արդեօք մտքերեն այս ալ կանցնի քէ ինչ հնարքներ պէտք է ի զօրժ ղնեն՝ ուսնալ եւ բարեկիրք եկեղեցականներ ունենալու համար:

ՓԱՐԻԶՈՒ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ.

Փարիզու կայսերական գրատան մէջ այժմ կգտնուի 2 միլիոն հատոր տպած գիրք. 200,000 ձեռագիր (150-ը հայերէն). 3,000,000 պատկեր եւ 5,000,000-էն աւելի աշխարհացոյց, տեղագրութիւն, տեսարանք եւ այլն:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԹԱԳԱՌՈՐԱՅ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ.

Եւրոպայի մէջ այժմ 43 տիրող բազաւոր կհամրուի: Ասոնցմէ 9 հոռմեական կաթոլիկ դաւանանքը ունին. բայց

մէկը նգովքի տակ է: 31 բողոքական են, մէկը յունական եւ մէկը մանմեական:

Կաթոլիկներէն երկու կայսր կայ. մէկը Աստրիոյ, միւսը Գաղղիոյ, 4 բազաւոր, այսինքն Պաւարիոյ, Սպանիոյ, Փորուկալի եւ Սաքսոնիոյ. 2 իշխան, այսինքն Լիխթենշթէյն եւ Մոնաքոյ: Բանադրանքի տակ եղած բազաւորն է Վիկտոր Էմմանուէլ՝ Իտալիոյ բազաւորը:

Յունական դաւանանքէն է Ռուսաց կայսրը, եւ մանմեականաց՝ Օսմանեան բազաւորութիւնը: Բաց յայնմանէ 7 հասարակապետութիւն կայ Եւրոպայի մէջ. երկուքը կաթոլիկ, որ են Սանմարինոյ, եւ Վալտանտորտէ, եւ 5-ը մեծաւ մասամբ բողոքական, այսինքն Զուիցերի, Համպուրկ, Պրեմա, Ֆրանքֆորթ եւ Լիպսէք:

ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԻ ԴԵՄ ՆՈՐ ԴԵՂ.

Գաղղիոյ լրագիրներէն մէկը կպատմէ քէ այս օրերս անուանի բժիշկներէն մէկը փորձ մը ընելով՝ տեսեր է որ զլսու ցաւ ունեցողին ճակատին երէ պղինձ կամ պղնձեղէն աման մը դրուի, քանի մը վայրկեանէն իսկոյն կառողջանայ:

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉՆ ԾԻԱԾԱՆԻ

«Գերապոսիւ Տէր»

«Ձայս յօդուած ընդ գրոյս առաքելով առ Սրբազան Հայրդ, ամենախոնարհաբար խնդրեմ մի՛ բացասել, տեղի տալ յէջս «Մասեաց Միածանի» ի հաւաստիս իւրումն ջերմագին սիրոյ:

«Խորին յարգանօք մնամ՝ Ձերդ Գերապատուութեան

Խոնարհ ծառայ

ԵՂԻՇԷ ՄԵՇԱՏՈՒՆԵԱՆՅ.

յԱԽԱՆՑԻԱՅ,

յ30 Եկտեմբերի 1864.

«ԱՌ ԱՂԱՆԻՆ ՄԱՍԵԱՅ.

«Քանի որ Հայրենեաց չնաշխարհիկ դէմքերն ազու Աղաւնոյդ անմահ ճակատը դրոշմուած՝ աչքիս զարնուէր, ո՛հ, ինչ խոր զգացմունքներ կունենայի, ինչպէս կթռչէ

կերթայի մտօք ցաւալի Մօր մը (Հայաստանին) կարեկից ըլլալու, իբր թէ զանոնք աչքով տեսած ու բոլոր առարկաներն ականջով լսած լինէի: Արդեօք քանի անգամ ալ արտասուք եմ թափած, ո՛վ քաղցր Աղաւնեակ, այն քո սրտառուչ ողբերգութեանց հետ մէկտեղ՝ երբ քո բնակութեան մեծատարած հորիզոնէն ծովու անդնդոց կոհակ կոհակ ալիքներու կակուղ լեռներն փշրելով՝ մինչեւ հոս ի Տայաստան, եւ մինչեւ Հայոց ընդարձակ աշխարհները, լեռները, ձորերը, դաշտերը, հովիտները, բլուրները, մարմանդները, նաեւ վտարանդի Հայերու սրտերուն արձագանգ ձգելով, անոնչ անոնչ կմնչէր, կխօսէր իւր սրբ եւ այրիացեալ Հայաստանի որդւոց հետ: Բայց հիմա երբ իւր ինը տարուան գեղեցիկ շրջանը առնելով՝ վերջապէս գտաւ «Դադար ոտից իւ-

բոց» ի հաճութեան ընթերցասիրաց ազգիս, իսկ խեղճ Հայուն սիրտ . . . որ այսպէս տըրտում ու տխուր թողեց պանդխտութեանը մէջ. մխիթարական, ու զօրաւոր, մեղմիչ գեղ մըն էր ատիկայ ինձ նման վշտահար սրտերու, ով անմեղ Աղաւնեակ, որ քո փոխան եօթներանգ Ծիածանը շնորհես մեղ մխիթարիչ, մեր ցաւերուն սփոփիչ: Ի վերջ ամենայնի ես ալ, որ թշուառ մէկ մըն եմ, ահա իմ յետին բարեւը Քեզ տալով կըսեմ, «Հանգիստ թող լինի փոքր ինչ քեզ եւ այդ

քո իննամեայ խոնջեալ՝ բայց անխոնջ թեւեւ ըսող»: Ասկէ քանի մը օր ետք կղարներմ հայկական քնարիս թելերու տխուր արձագանգը Հայոց աշխարհի բարձրաբերձ լեռներէն քո պայծառ ճակատ՝ խնդրելով որ Ծիածանը քուկին անգրադարձ պատասխանը տայ ինձ Մասեաց եւ էջմիածնայ սրբազան շուքերուն ներքեւ՝ Արարատեան դաշտաց ծաղկազարդ առուակներու քաղցր ափանց վրայ:

« ԵՂԻՇԷ ՄԵՍԱՏՈՒՆԵԱՆՅ ».

ՀԱՆԵԼՈՒԿ.

Ութհարիւր տարի մը կայ,
Ես չըկամ՝ անունըս կայ.
Անունս ալ գիտես ո՛ւր կայ. —
Ուր իրաւունք բընաւ չըկայ,
Ոչ իշխան՝ ոչ ըստացուած,
Ոչ իմաստ՝ ոչ իմացուած:
Բայց գիտես ո՛վ զիս ունի. —
Ոչ անարգն՝ այլ արժանի.
Ոչ անպէտն, այլ պիտանին,
Ոչ անբանն, այլ կենդանին.
Ոչ տըգեղն, այլ գեղանին,
Եւ ոչ կոյրն, այլ ականին:
Թէ կուգես որ իմանաս՝
Արդեօք ո՛վ կամ ինչ է աս,
Այս ըսեմ որ հասկընաս.
Ինձմով են շինուած՝ գիտնաս
Ասղանին եւ մատանի,
Եւ ըս եւ ակընվանի:

Մարտի Հանելուկն է ԾԻԱԾԱՆ.

Վերադարձող ամսագրոյս, ԳԱՐԲ. Վ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ:

ՀՐԱՄԱՆԱԻ ԳՐԱԳՆՆՈՒԹԵԱՆ. Ի Թեոդոսիա, Ի 27 Մարտի 1865.

Ի Տպարանի Խալիպեան Ոստմանարանի ազգիս Հայոց.